

N:o 61.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1896, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående dispositionen af förra militiebostället 1 mantal Hunnebo n:o 1 i Göteborgs och Bohus län.

(L. A.)

Uti en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 46) meddelas, hurusom domänstyrelsen i skrifvelse den 6 sistlidne februari hos Kongl. Maj:t gjort framställning i fråga om dispositionen af det genom boställsdirektionens vid Bohusläns regemente kontrakt den 1 december 1864 till den 14 mars innevarande år utarrenderade förra löjtnantsbostället 1 mantal Hunnebo n:o 1 i Tossene socken och Sotenäs härad af Göteborgs och Bohus län.

Beträffande ifrågavarande egendom hade af instrumentet öfver den värdering, som i och för egendomens förnyade utarrendering år 1893 å densamma förrättats, inhemtats:

att egendomen vore belägen vid saltsjön å södra delen af den s. k. Soten, $\frac{4}{5}$ mil från ångbåtsstationen Bovallsstrand och $6\frac{1}{2}$ mil från Uddevalla;

att egendomen omfattade en areal af omkring 189 har 88,7 ar, deraf 93,9 ar tomter och trädgård, 29 har 67,8 ar åker, 6 har 56,9 ar äng, omkring 30 har betesmark, omkring 120 har annan utmark samt 2 har 70,1 ar impediment;

att egendomen, hvars taxeringsvärde utgjorde 30,000 kronor, för nu löpande arrendeperiod lemnade i årligt arrende 993 kronor 40 öre;

att fiskeläget Hunnebostrand till en del vore beläget å egendomen, och att till strandsittare derstädes vore upplåtna 96 tomter, af hvilka vid arrendeuppskattningen 79 stycken varit försedda med boningshus;

att vid samma tidpunkt boningshus varit under byggnad å de öfriga 17 tomterna:

att å den del af egendomen, hvarå fiskeläget Hunnebostrand vore beläget, dessutom funnes uppförda 58 större och mindre så kallade sjöbodnar och magasin m. m.;

att tomtlegan för alla dessa byggnader med undantag af dem, som vid arrendeuppskattningen varit under uppförande, uppginge till 463 kronor 35 öre, hvaraf 27 kronor uppbares af innehafvaren af den till egendomen hörande lägenheten Bankhagen, å hvars område sex af ifrågavarande tomter vore belägna;

att vid fiskeläget dessutom funnes ett på strandsittarnes bekostnad uppfördt skolhus med tillhörande trädgård, hvartill egendomens arrendator upplåtit tomt utan afgäld; samt

att förrättningsmännen beräknat egendomens arrendevärde till 800 kronor, hvartill, för den händelse det till fiskeläget Hunnebostrand hörande området fortfarande upplåtes under ett arrende med den öfriga egendomen och under förutsättning att arrendatorn bibehölles vid rätten att upplåta tomter derstädes till bebyggande, borde läggas afkastningen häraf under den nya arrendeperioden, hvilken afkastning af förrättningsmännen beräknats till 600 kronor årligen.

Hvad särskildt anginge nyssnämnda fiskeläge, hade förrättningsmännen i värderingsinstrumentet erinrat, att det för strandsittarne, hvilka under nuvarande förhållanden sutte på ofri grund med deraf följande osäkerhet och olägenheter, gifvetvis vore ett önskningsmål, att förhållandena så ordnades, att de kunde erhålla rättighet att friköpa sina tomter, men att detta kunde ske endast under förutsättning, att den del af egendomen, hvarå fiskeläget vore beläget, afsöndrades från den öfriga egendomen; och hade förrättningsmännen, enär en dylik åtgärd afsåge att bereda fördelar för en befolkning af omkring 100 familjer samt ej borde medföra någon skada för kronan, föreslagit, att ifrågavarande område måtte afsöndras från den öfriga jordegendomen.

Med anledning af förrättningsmännens berörda förslag hade domänstyrelsen anmodat Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet att genom vederbörande landtmätare låta upprätta karta med beskrifning öfver den del af egendomen, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåges lämplig till upplåtelse af tomter, äfvensom uppdraga åt vederbörande arrendeuppskattningsmän att saluvärdera tomterna hvar för sig.

Till följd häraf hade kommissionslandtmätaren A. A. Rönnbäck under år 1894 å karta affattat ett område af sammanlagdt 25 har 5,44 ar, innefattande såväl de bebyggda tomterna som ock det ytterligare område, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansetts lämpligt till tomtindelning, hvarefter han

under år 1895 till kartan författat beskrifning. I sammanhang härmed hade jemväl verkstälts en reglering af de bebyggda tomterna jemte det område, som vore dertill närmast beläget, äfvensom å kartan utsatts gräns för hvarje tomt och utmärkts de nya gator, som ansetts erforderliga.

Sedermera hade arrendeuppskattningsmännen efter besök på stället upprättat beskrifning öfver området, innefattande redogörelse för åtskilliga angifna förhållanden, samt derefter föreslagit,

att, enär vattnet utmed egendomen Hunnebos öfriga egor vore så långgrundt, att någon brygga eller tilläggsplats ej på något ställe der kunde anordnas, icke ens för roddbåtar, och det därför vore för egendomen nödigt att inom fiskelägets område kunna disponera sådan plats, den brygga i norra delen af detta område jemte den dertill ledande väg (fig. 116 å ofvan omförmälda karta), hvilken hittills ansetts vara afsedd för arrendatorns behof, fortfarande måtte undantagas för egendomens uteslutande behof med rätt för arrendatorn eller innehafvaren af egendomen att derjemte fritt begagna de inom fiskeläget befintliga vägar;

att, enär det vore nödvändigt för alla strandbor å fiskeläget att hafva fri tillgång till sjön, men endast en del af dem egde omedelbart vid stranden belägna sjöboddar, samtliga å fastlandsområdet belägna bryggor med dertill ledande vägar — med undantag af ofvannämnda för hufvudgården afsedda — hvilka, ehuru uppförda af enskilda strandbor, icke vore afsedda endast för någon viss sjöbod, nemligen de som å kartan betecknats med figurerna 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124 och 125, borde undantagas för samtliga strandsittares gemensamma behof;

att för samtliga strandsittares gemensamma behof af tjenliga platser dels för uppdragning af båtar i och för deras rengöring med mera och dels till uppställande af så kallade garnräcker följande område skulle undantagas:

a) en strandremsa af omkring 30 meters bredd från södra gränsen af fiskeläget intill den med n:o 195 å kartan betecknade egofigur;

b) den med n:o 111 å kartan betecknade egofigur med undantag af dess nordligaste del, norr om den med n:o 95 betecknade tomtens norra gräns och dess förlängning intill stranden, hvilken del skulle tilläggas sistnämnda tomt såsom behöflig för nödiga uthus;

c) hela det område å de så kallade Fiskholmarne, som icke redan vore upptaget af magasin, bryggor eller så kallade sillplaner;

b) hela den så kallade S:t Görans ö med undantag af de tomtplatser, som redan blifvit eller framdeles kunde blifva upplåtna till enskilde;

att dessutom skulle för allmänt behof upplåtas nedannämnda platser:

a) källan å fig. n:o 128 jemte dertill hörande väg;

b) den nordligaste delen af den med fig. n:o 228 betecknade tomt med derå varande källa jemte nödig gångväg om två meters bredd utmed vestra gränsen af samma tomt intill vägen n:o 148, hvilken del, som utgjordes af en brant backslutning, otjenlig att bebygga, lämpligen begränsades åt söder dels af en linie, dragen vinkelrätt mot sagda tomts östra gräns genom en på denna gräns 10 meter från vägen n:o 148 belägen punkt, dels ock af en linie, dragen vinkelrätt mot södra delen af samma tomts vestra gräns genom det å sistnämnda gräns varande knä;

c) samtliga å kartan utmärkta, ej förut nämnda vägar och gator med följande tillägg

dels den med n:o 144 betecknade tomt, hvilken vore behöflig såsom plats, hvarpå landtmän, som ankomme till fiskeläget för uppköp af fisk med mera, kunde ställa hästar och åkdon,

dels nödigt område af figurerna n:is 154, 157, 158 och 162 för fortsättning af vägen n:o 148 österut intill gränsen mot hemmanet Ellene,

dels af figurerna n:is 4, 5 och 13 nödigt utrymme till en gata af 2,5 meters bredd från vägen n:o 148 till vägen n:o 141,

dels ock ett område af omkring 1,500 kvadratmeter, exempelvis af figuren n:o 186 och derintill liggande egofigur, för anordnande af en öppen plats med planteringar.

Enligt hvad förrättningsmännen vidare meddelat hade, förutom de tomter, hvilka enligt beskrifningen till 1894 års karta då vore upplätta till de i beskrifningen angifna personerna, sedermera af egendomens arrendator upplåtits ytterligare några tomter. Af dessa tomter vore ej alla särskildt utmärkta å kartan, men förrättningsmännen hade likväl uppskattat jemväl dessa och, der så varit behöfligt, föreslagit viss storlek å dem. I sammanhang med uppskattningen hade förrättningsmännen äfven på ett par ställen föreslagit vissa jemkningar i de å kartan utmärkta tomterna.

Beträffande områden, som ej blifvit å kartan indelade till tomter, men kunde anses dertill lämpliga, hade förrättningsmännen uppskattat deras tomtvärde efter kvadratmeter, men ej i förhållande härtill uträknat värdet af hvarje särskild egofigur. Å såväl sydvestra och norra fastlandsområdena som nordligaste delen af utmarksområdet hade tomtvärdet beräknats till omkring 80 öre för kvadratmeter.

I afseende å utmarksområdet, omfattande egofigurerna n:is 163—181 å kartan, hade förrättningsmännen ansett detsamma med undantag af nyssnämnda allra nordligaste delen deraf, såsom olämpligare beläget och med svårare mark att anordna, icke böra användas till tomtplatser, förrän de öfriga områdena blifvit fullbyggda, hvilket efter uppskattningsmännens åsigt

ej blefve förhållandet förrän efter många års förlopp. Ifrågavarande område hade därför ej heller blifvit åsatt något tomtvärde.

I enlighet med dessa grunder hade förrättningsmännen åsatt 128 tomter värden till ett sammanlagdt belopp af 27,780 kronor, deruti inginge värdet af skolhustomten med en areal af 7,⁵⁶ ar till ett belopp af 600 kronor.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet hade i afgifvet yttrande öfver uppskattningsmännens förslag tillstyrkt samma förslag äfvensom hemställt, att jemväl de delar af det till tomter afsedda området, hvilka icke redan vore bebyggda och till tomter indelade, måtte dertill indelas, att gränserna till dessa tomter måtte å karta utmärkas, på det tomterna måtte kunna försäljas i sammanhang med redan bebyggda tomter, äfvensom att samtliga tomter måtte försäljas på hufvudsakligen enahanda vilkor, som föreskrifvits rörande försäljning af tomter å det inom Tossene socken jemväl belägna fiskeläget Bovallsstrand å förra länsmansbostället Fintorp n:o 1.

För egen del hade domänstyrelsen anført, att mot det reglerade fiskelägets föreslagna område kunde anmärkas, att deri intagits förenämnda med n:o 163 till och med n:o 181 å kartan betecknade område om tillsammans 11 har 18,⁵⁶ ar, hvaraf 9 har 16,⁴⁸ ar utgjorde berg, 36,⁸⁷ ar stenmal, 94,⁴⁸ ar stenbunden mark, 3,²⁵ ar ljungmark samt 67,⁴⁸ ar betesmark och som enligt uppskattningsmännens åsigt först efter flera år komme att användas till tomtplats, att, då detta områdes afsöndrande från egendomen emellertid föga inverkade på dennas arrendevärde samt det med den lifflighet, som rådde i fiskerinäringen på vestkusten, ej vore osannolikt, att jemväl detta område kunde under de tjugu år, hvarunder egendomen komme att utarrenderas, blifva försäldt för att bebyggas med för fiskeriindustrien behöfliga byggnader, styrelsen ansåge jemväl detta område böra vid egendomens förestående utarrendering derifrån afsöndras och liksom annan till tomtindelning ännu ej indelad jord undergå reglering och tomtindelning samt derefter försäljas, samt att styrelsen i öfrigt biträdde uppskattningsmännens förslag och i afvaktan på frågans afgörande uppdragit åt Kongl. Maj:ts befallningshafvande att träffa aftal om egendomens skötsel till den 14 mars 1897.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgifva:

att vid förestående utarrendering från den 14 mars 1897 af förra löjtnantsbostället Hunnebo n:o 1 det å förenämnda af kommissionslandtmätaren Rönnbäck år 1894 upprättade karta utmärkta område, hvarå fiskeläget Hunnebostrand vore beläget, med undantag af den brygga jemte dertill ledande väg, som, enligt hvad ofvan nämnts, hittills ansetts vara afsedd för arrendatorns af hemmanet behof, måtte från hemmanet afsöndras;

att de å detta område befintliga bebyggda lägenheter, sådana de vid den af vederbörande arrendeuppskattningsmän verkställda uppskattning blifvit till sina gränser bestämda, måtte innehafvarne till inlösen hembjudas mot de försäljningsvärden, som vid uppskattningen blifvit dem åsatta, samt med skyldighet för tomtinnehafvarne att utan ersättning bortflytta byggnad, som vid uppskattningen ansetts vara till hinder för fiskelägets reglering;

att fiskeläget måtte på enahanda vilkor till sig lösa tomten n:o 182, hvarå skolhusbyggnaden vore belägen, dock med skyldighet att utan ersättning bortflytta den å egofiguren n:o 179 uppförda uthusbyggnad;

att, der hembud af dylik tomt, skolhustomten inbegripen, ej inom tid, som Kongl. Maj:ts befallningshafvande egde bestämma, antoges eller för köpeskillingsens erläggande ställes sådan säkerhet, som här nedan öfvermåles, tomten skulle å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas;

att de å området befintliga obebyggda tomter, sådana de blifvit till sina gränser vid uppskattningen bestämda och särskildt saluvärderade, skulle hvar för sig, der de icke kunnat under hand till åsatta saluvärdet afyttras, å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas;

att hvad af området i öfrigt befunnas lämpligt till byggnadsplatser för enskilde skulle genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg fördelas i tomter, hvarefter dessa skulle, i mån som efterfrågan efter dem yppade sig, efter uppskattning i vederbörlig ordning hvar för sig till åsatt saluvärde under hand utbjudas eller, der de icke på detta sätt kunde afyttras, å offentlig auktion till den högstbjudande försäljas;

att med köp af tomt jemväl skulle följa rätt till andel i den mark, som vid uppskattningen blifvit eller vid blifvande tomtindelning kunde blifva afsatt till vägar eller i öfrigt för gemensamt begagnande af tomtinnehafvarne;

att köpare af tomt, som enligt nu föreslagna bestämmelser försålles, måtte, derest han sådant åstundade, ega inbetala köpeskillingen inom loppet af tio år med en tiondedel årligen, så vida han, förutom inteckning för köpeskillingsbeloppet, stälde säkerhet, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande godkändes, der tomten vore bebyggd, för köpeskillingsens inbetalning på föreskrifvet sätt och der tomten vore obebyggd, för fullgörande af de afbetalningar, som erfordrades för halfva köpeskillingsens erläggande, samt med det ytterligare vilkor i fråga om obebyggd tomt att, om tomten ej före utgången af det femte året blifvit med byggnad försedd, ogulden köpeskillning då skulle anses till betalning genast förfallen;

att upplåtelserna skulle ega rum med iakttagande af de rörande jordafsöndring i kongl. förordningen den 6 augusti 1881 meddelade föreskrifter;

att köpeanbud å tomt, som utbjödes å auktion, skulle af Kongl. Maj:ts befallningshafvande pröfvas;

att, sedan en tiondedel af köpeskillingen blifvit erlagd och för återstoden stälts sådan säkerhet, som ofvan nämnts, Kongl. Maj:ts befallningshafvande egde utfärda köpebref å tomten med deri intagen förpligtelse för köparen ej mindre att ensam vidkännas lagfartskostnad och andra med köpet förenade utgifter, än äfven att till statsverket erlagga den årliga afgäld, som i vederbörlig ordning kunde varda bestämd; samt

att de för försålda tomter inflytande köpeskillingar måtte på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling denna proposition blifvit hänvisad, har emot hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit icke haft något att erinra; hemställande utskottet alltså,

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 30 april 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.